

**PŘEDSEDNICTVO MEZINÁRODNÍ RADY SFŘ
POKRAČOVÁNÍ FORMAČNÍHO PROJEKTU
MATERIÁL NA MĚSÍC
DUBEN 2013 – ROK 4 – č. 39**

**bl. Jan Pavel II.: TEOLOGIE TĚLA, kap. 24-63, Lidské
srdce**

KRISTUS SE DOVOLÁVÁ LIDSKÉHO SRDCE

Materiál připravil formační tým CIOFS: Ewald Kreuzer, OFS, koordinátor, Lucy Almiranez, OFS, Mike a Jenny Harrington, OFS

Probrali jsme náš počáteční stav, stvořený Bohem, který byl nevinný, čistý, šťastný, nedotčený hříchem a jeho důsledky. Adam a Eva byli spojeni v blažené jednotě nezištnou vzájemnou láskou a zakoušeli plnost, po které touží každý manželský pár. Byli stvořeni se způsobilostí být spojeni s Bohem ve věčné lásce a tato způsobilost mohla být naplněna pouze na základě jejich svobodného rozhodnutí. Ale naši praprarodiče toto láskyplné pozvání nepřijali a díky jejich neposlušnosti je lidstvo nyní vystaveno hříchu a smrti.

Prvotní hřích - porušení původní smlouvy se Stvořitelem

Když byli neposlušni Bohu, *“Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nahí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi. ... Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.”* (Gen 3:7,10). Ve srovnání s původním stavem lidstva se náš stav po pádu snížil. Bez Krista je nyní člověk neschopný naplnit úděl, který pro něj Bůh připravil.

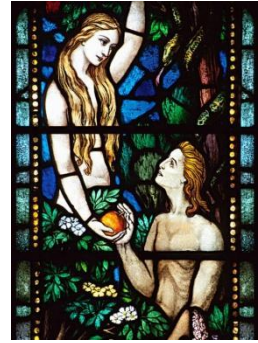
Žádostivost / smyslnost / stud (Gen 3: 8-11)

Jan Pavel II si všímá, že s prvotním hříchem vstoupila do lidského srdce žádostivost. Žádostivost je narušení našich tužeb, nachyluje nás ke hříchu, kazí naši sexualitu, která místo aby se dívala na tělo tak, jako by skrze ně prosvítal vnitřní život a opravdová hloubka jednotlivce, jsme v pokušení ji vidět jako objekt, který je možné využít pro potěšení nebo sebeuspokojení. Lidské srdce se nyní stává bojištěm mezi láskou a smyslností. Čím více smyslnost ovládá srdce, tím méně zakoušíme snubní význam těla (TT 32.3). Místo abychom se stávali darem, jsme pokoušeni uchvacovat. Žádostivost zatemňuje snubní význam těla. Stud, který Adam a Eva zakusili, byl výsledkem tohoto porušení jednoty ducha a těla. Byla to velká strast, vědomí čehosi proti jejich lidské důstojnosti. Jan Pavel zdůrazňuje rozdíl mezi nepřítomností studu nad jejich nahotou, jak to Adam a Eva zažili ve stavu původní nevinnosti, a studem nad jejich nahotou, který zažili po jejich pádu ze stavu milosti. Člověk, který trhá ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého, se rozhoduje a prosazuje svoji volbu proti vůli Boha Stvořitele - Jahveho ... člověk se otáčí zády k Bohu - Lásce, k Otci. Odděluje své srdce a jakoby ho odřezává od toho, co přichází od Otce. To co v něm zbývá “přichází ze světa”. (TT 26.4)

“Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nahí.” Gen 3:7 ... hovoří výslovně o zrození studu ve spojení s hříchem. Stud je jakoby první manifestací v člověku (muži i ženě) o tom, “co nepřichází od Otce, ale ze světa”. (TT 26.5)

Protože se styděli, pokládali muž a žena za nutné skrýt se před Bohem. “Potřeba skrýt se ukazuje, že v hloubce studu cítí jeden před druhým bezprostřední ovoce stromu poznání dobrého a zlého - uzrál zde pocit strachu před Bohem: strach, dříve nepoznaný” (TT 27.1). ... člověk utrpěl škodu v tom, co patří k samotné přirozenosti, k lidství v původní plnosti “Božího obrazu”. Stud je znamením, že s člověkem se udála radikální změna. Ve stavu původní nevinnosti nahota nevyjadřovala nedostatek, ale spíše plné přijetí těla v celé jeho lidské a osobní pravdě. Nahota byla “spolehlivý svědek a vnímatelné ověření původní “samoty” člověka ve světě, a současně se skrze mužství a ženství stávala transparentní součástí vzájemného dávání v lidském společenství.” (TT 27.3) Nyní ale, jako důsledek prvotního hříchu a žádostivosti, která vstoupila do srdce člověka, člověk do jisté míry ztratil “původní jistotu obrazu Božího” vyjádřenou v jeho těle (TT 27.4).

- Smyslnost ukazuje na sexuální touhu zbavenou Boží lásky. Smyslnost vede člověka k sebeuspokojování na úkor ostatních, zatímco láska vede člověka k sebedarování pro dobro ostatních. Smyslnost je tedy redukcí originální Boží plnosti za účelem sexuálního vztahu.

**Promiscuous
Plague**

- Stud také může mít funkci jako “přirozená forma sebeobrany člověka proti nebezpečí ponížení nebo dotlačení do pozice objektu sexuálního zneužití” (Láska a zodpovědnost, str. 182)
- Stud, ve svém negativním významu, naznačuje, že nedokážeme vidět důstojnost a půvab těla jako “teologického” - zjevení Božího tajemství. Ve svém pozitivním významu stud ukazuje touhu chránit odhalení důstojnosti a půvabu těla před degradací smyslností.

Napětí / Konflikt – lidské vztahy a stvořený vesmír (Gen 3: 12-13, 16-19, Řím 8:20-21)

Po hříchu muž a žena už nemohli využívat volný, neomezený vztah s Bohem jako měli předtím. Trápení vědomím viny, báli se Boha jako chladného zákonodárce a nelitostného soudce. Vzájemný vztah prvního páru byl také narušen. Po hříchu mají potížit věřit a rozumět jeden druhému. Vládne napětí a konflikt.

Skutečným následkem jejich hříchu je nesoulad s celým stvořeným vesmírem. (Řím 8:20-21) Nastává svár mezi lidmi a přírodou, o kterou se člověk měl starat. Mysl je hříchem zakalena, ale lidé si uchovávají jejich přirozenou schopnost poznávat Boha skrze jeho stvoření a žít podle svého svědomí.

Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ (Gen 3: 12-13)

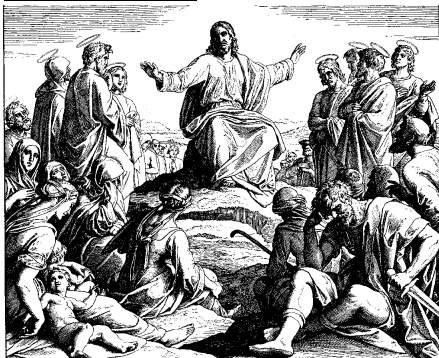
Ženě řekl: „Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“

Muži řekl: V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“ (Gen 3:16, 19)

Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti – ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. (Řím 8:20-21)

Díky tajemství stvoření v sobě lidské tělo nese nezpochybnitelné znaky “obrazu Božího” a také představuje specifický zdroj jistoty o tomto obrazu, přítomného v celém lidském bytí. Původní přijetí těla bylo v jistém smyslu základem pro přijetí celého viditelného světa. Pro člověka bylo garancí jeho vlády nad světem, nad zemí, kterou si musel podrobit. Slova “bál jsem se, a protože jsem nahý, ukryl jsem se” ukazují na radikální změnu v tomto vztahu. Člověk svým způsobem ztrácí smysl pro své právo podílet se na viditelném světě, kterého požíval skrze tajemství stvoření. Toto právo mělo svůj základ v nejniternějším lidském bytí, tím, že on sám byl součástí božské vize světa a jeho vlastního lidství, které mu dalo hluboký pokoj a radost v žití pravdy a hodnoty jeho těla v celé jeho jednoduchosti, darovanou mu Stvořitelem. Slova Boha-Jahveho jakoby předpovídají nepřátelství světa, vzdorování přírody člověku a jeho pracem; předpovídají dřinu, kterou později lidské tělo musí podstupovat v kontaktu se zemí jím podrobenou: půda je prokletá... Tělo není podrobena duchu, jako tomu bylo ve stavu původní nevinnosti, ale nese v sobě neustálý zdroj odporu proti duchu, a ohrožuje jaksi jednotu osoby člověka, tj. jednotu morální stránky člověka, která svými kořeny zasahuje do základů bytosti.

Kázání na hoře (Mt 5:27-28)

“Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Nezcižoložíš.‘ Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcižoložil ve svém srdci.” (Mt 5:27-28)

Také tento úryvek má význam v teologii těla. Přináší zásadní revizi způsobu chápání a provádění morálního zákona Staré smlouvy. Tak objevujeme sebe v srdci étosu, uvnitř, jakoby v duši lidské morálky. Kristus se dovolává vnitřního člověka.

.... „kdo hledí chtivě,“..... zcižoložil v srdci. Pohled vyjadřuje, co se děje v srdci. „Hledět chtivě” vyjadřuje zkušenost, kdy hodnota těla v jeho snoubeneckém významu ustupuje tomu, že se stává snoubenecké výlučně, skrze

žádostivost. Také ustupuje smysl pro plození potomstva... Takže potom, když člověk „touží” a „hledí chtivě” ... zakouší více nebo méně úplný odklon od významu těla, které ... je základem pro společenství bytosti: a to jak mimo manželství, tak obzvlášť když jsou muž a žena povoláni tvořit jednotu „těla” (TT 39.5)

Člověk se může dopustit takového zcižolství „v srdci” i se svou vlastní ženou, pokud jí bere pouze jako objekt pro uspokojení pudu (TT 43.4).

Jsmo čistého srdce, pokud chápeme, vidíme a zakoušíme tělo tak, jak ho Bůh stvořil, tj. jako zjevení jeho vlastního božského tajemství. „Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha.“ (Matouš 5:8). „Čistotu srdce“ získal ten, kdo ví to, jak stále chtít „srdcem“: „srdcem“ a „tělem“. Vnitřní pohled je „čistý pohled“, který si Adam a Eva svobodně vyměnili ve stavu nevinosti. Vyjádřili tím nejen pohled očima na tělo, ale skrze fyzické vidění byli schopni nazírat vnitřní pravdu druhého člověka. To, co Kristus žádá v Kázání na hoře, je evidentně požadavkem obráceným k tomuto vnitřnímu prostoru člověka, který musí znovuobjevovat ztracenou plnost svého lidství, kterou chce znovu získat. Měli bychom se bát tvrdosti těchto slov, nebo raději důvěřovat v jejich spásitelný obsah, v jejich moc? (TT 43.6)

Skrze stále probíhající konverzi se touhy našich srdcí pozvolna podřizují Božímu zákonu, až k okamžiku, kdy jsme osvobozeni od zákona - když naplňujeme jeho nejhlubší význam. „Evangelijní zákon ... nepřidává nová, vnější přikázání, nýbrž jeho obnova jde až ke kořeni jednání, k srdci“ (Katechismus katol. církve, 1968). V „kázání na hoře ... dává duch Pána novou tvářnost našim touhám“ (Katechismus katol. církve, 2764). Křesťanský étos je charakterizován „transformací svědomí lidské bytosti a má postoj, který se snaží vyjádřit a uskutečnit hodnotu těla a sexuality podle původního plánu Stvořitele“ (TT 45.3).

Otázky k zamyšlení:

1. Proč měl podle vašeho názoru prvotní hřích tak velký vliv na lidskou sexualitu?
2. Porovnejte a dejte do protikladu původní život a svět a život a svět po pádu.
3. Pojmenujte rozdíly mezi sebedarující se láskou a sebeuspokojující „láskou“ využívající druhého.

Literatura :

(TT) - Teologie těla - Jan Pavel II., Láska a zodpovědnost - Karol Wojtyła, Katechismus katolické církve

Překlad: Tereza Skálová